

Lärarhandledning Vita löparen

Lärarhandledningen till Vita löparen fokuserar på innehåll ur kursplanerna i ämnena svenska och religion.

Svenska

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna.
- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Texter i form av skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.
- Berättande texters budskap, språkliga drag och typiska uppbyggnad med parallellhandling och tillbakablickar, miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel webbtexter, spel och tv-program.
- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Religion

- Hur olika livsfrågor skildras i populärkulturen, exempelvis vad som är viktigt i livet och vad det innebär att vara en bra kompis.

Samhällskunskap

- Familjen och olika samlevnadsformer. Sexualitet, könsroller och jämställdhet.
- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med Barnkonventionen.

Tanken med lärarhandledningen är att eleven först funderar och skriver ner sina funderingar själv, för att sedan diskutera och jämföra sina funderingar med en klasskamrat och slutligen diskutera frågorna i helklass med läraren, eller en utsedd elev, som samtalsledare.

För de lärare som använder sig av Sokratiska samtal i sin undervisning, är många av frågorna skrivna för att passa även denna undervisningsmetod.

Frågorna i lärarhandledningen är mer eller mindre öppna, för att främja samtalet om boken. Till varje kapitel finns ett varierande antal frågor och det är upp till läraren att själv välja en del av frågorna eller samtliga frågor till Vita löparen, beroende på klassens intresse och behov, tid, syfte med lektionen etcetera.

Innan läsning

Titta på omslaget och samtala om det.

- Vad är det som händer på omslaget?
- Vad har bokens titel "Vita löparen" för kopplingar till riddarna på omslaget?
- Vad tror ni att boken kommer att handla om?

Läs texten på baksidan av boken.

- Vad för slags bok är Vita löparen? Vilken genre tillhör den?
- Vad tror ni att mörkrets krafter är?

Läs på sid 6 – ”I boken får du möta”

- Huvudpersonerna i boken är syskonen Sofia och Leo. Vilka av de övriga personerna tror ni kommer att hjälpa Sofia och Leo på sitt uppdrag i Sagofallen?

Kap 1 - 2

Sofia och Leo pratar om Sagofallen och om de drömmar Sofia har haft den senaste tiden.

1. Sofia och Leo går till en speciell parkbänk där de brukar prata om Sagofallen. Varför tror du att de har en speciell plats för detta?
2. På sidan 9 står det:

”Kanske skulle det hon och Leo varit med om förvandlats till dunkla förbleknade minnen, om det inte varit för att de så ofta pratade med varandra om sina upplevelser och höll minnena levande. Inom sig visste hon dock att det var sant. Ibland kom allt tillbaka kristallklart, händelser, platser, personer, dofter, in i minsta detalj. Som i går natt i hennes dröm.”

Finns det platser eller händelser som du har upplevt som nästan är som en dröm fast de är verkliga?

Vad gör du för att hålla dessa minnen levande? Är det viktigt att hålla minnen levande?

3. På sidan 18 berättar Tilia om hur de åldras i Sagofallen:

”Vi åldras inte på samma sätt som ni gör i er värld, vi åldras så mycket vi behöver, vilket också gör det svårare för oss att hitta Tiara, förklarar Tilia. Vi vet inte hur gammal hon är i dag.”

Tänk dig att du åldrades så mycket du behövde. Vilken ålder skulle du då vilja ha? Varför det?

Läs artikeln om forskare som försöker att styra hur kroppen åldras:

<https://www.svt.se/nyheter/vetenskap/forskare-sakra-snart-kan-vi-bromsa-aldrandet>

Vilka för- och nackdelar tycker du att det har att leva längre, som forskarna i artikeln arbetar för att vi ska kunna göra?

Kap 3 - 4

I dessa kapitel kommer Sofia och Leo till Konungastaden, för att senare bege sig mot Maskrosornas dal.

1. För att ta sig till Konungastaden som ligger under jord, var Sofia och Leo och deras sällskap tvungna att åka i en vagn som påminner om en bergochdalbana. Hur skulle du vilja att din väg såg ut till en hemlig plats under jord? Rita och skriv en text hur det är att komma till denna plats för första gången. Ta hjälp av texten i boken på sidan 24.
2. På vägen mot Maskrosornas dal måste de passera Björkarnas glänta. ”Vad ni än gör, viker inte av från stigen” uppmanar Tilia.
Vad är det som gör att Tilia själv viker av från stigen och går rakt ut i vattnet som finns i närheten?
Ibland vet vi vad som är rätt att göra men väljer ändå att göra något annat. Vi viker av från stigen. Vad är det som gör att vi ibland väljer att inte göra det som vi vet är rätt?

Kap 5-6

Sofia, Leo och Tilia blir anfallna av moroder. Leo blir stungen och måste snabbt få hjälp.

1. Rita en bild av hur du uppfattar att moroderna ser ut, läs sid 36-37. Jämför med din kompis.
”Varelsen är svart och ett par meter hög. Den ser ut som en gigantisk skorpion med stjärten krökt i attackläge ovanför sitt huvud.”
” Gigantiska kolsvarta varelser som påminner om skorpioner med vassa gaddar. En geggig sörja droppar ner från deras spetsiga vapen.”
2. Morodernas gift sprider sig i Leos kropp. Athrian och Ethriel skyndar med Leo mellan sig till Skogsriket. Leo glider in i en dimma. Allt omkring honom blir suddigt och försvinner. Vad tror du kommer att hända med Leo? Varför det?

Kap 7-8

Corax kommer till Guldkusten efter att ha lämnat Sofia, Leo och Tilia i Konungastaden.

1. Titta på kartan i början av boken. Vilken väg tror du att Corax har tagit från Konungastaden till Guldkusten? Vilka ställen har han passerat? Vilka platser tror du att Corax har undvikit att passera? Varför tror du så?

Sofia och Tilia kommer till Skogsriket och får veta att Leo har klarat sig. På sid 55 berättar ledaren för Skogsfolket om hur det var för länge sedan i Sagofallen, när alla folk bodde tillsammans och hur sedan vänskapen mellan folken förstördes och hur Skogsfolket valde att undvika bråket och gömma sig i det som nu är Skogsriket. Talet avslutas med frågan:

” Nu står vi åter inför samma val. Ska vi fortsätta att gömma oss, eller ska vi kämpa och stå upp för det goda, för Sagofallen och för Snöugglan? Vill vi bli ihågkomna som hjältar eller ynkryggar?”

2. Vad tycker du att Skogsfolket ska göra, fortsätta att gömma sig eller ta upp kampen mot Svarta löparen?
3. Detta är ett exempel på hur man kan använda historia för att få folk att göra saker eller bete sig på ett visst sätt. Särskilt i idrottsvärlden använder man historiska händelser för att visa vad man står för. Exempel på detta är basketlaget Solna Vikings (klubben upphörde 2016) och Minnesota Vikings, som spelar amerikansk fotboll, som båda har viking i sitt klubbnamn. Varför har dessa lag lagt till ordet viking i sina klubbnamn?

Kap 9-10

Athrian visar Sofia, Leo och Tilia en speldosa som han hittade när han var med och letade efter den försvunna prinsessan Tiara. Sällskapet fortsätter mot Maskrosornas dal. På vägen dit måste de passera ett bergsområde där spejare som tillhör mörkrets armé håller till. De måste smyga igenom en smal klyfta.

”Sällskapet tar sig långsamt framåt och har nästan kommit igenom till den andra sidan när Sofia snavar till. Hon faller framstupa. Något eller *någon* har fått henne att tappa balansen. Sofia känner ett stadigt grepp om ena foten och börjar sakta dras tillbaka in i klyftan igen.”

1. Skriv en fortsättning. Vad är det som drar Sofia in i klyftan igen? Vad känner hon? Vad gör de andra i sällskapet - Tilia, Athrian och Leo? Vad kommer att hända?

Kap 11-12

Sällskapet blir jagade av spejarna. Athrian offerar sig för att de andra ska klara sig. De kommer fram till Maskrosornas dal.

1. Athrian är villig att offra sitt liv för att de andra ska kunna fortsätta. Varför tror du att han är villig att göra det?
2. Finns det situationer i verkliga livet där du är villig att offra något, t ex dina pengar, saker, din rätt till något, för att andra ska få det istället? Varför, varför inte?
3. Hur tror du att du skulle vara om inte någon hade offerat något för din skull, t ex dina föräldrar/vårdnadshavare eller någon annan som står dig nära? Vad tror du att de ”offerar” för att du ska ha det bra? Skulle du göra, eller gör, likadant? Ge exempel!
4. Finns det andra berättelser i böcker eller film där någon offerar sig för andra? Ge exempel och jämför med det som Athrian gör i Vita löparen.

Kap 13-14

De kommer fram till Maskrosornas dal och beger sig sedan vidare till Guldkusten där stridigheterna mot Havsfolket pågår.

Gå igenom dessa frågor **innan** ni låter eleverna läsa eller höra kapitlen.

Tilia har på vägen till Maskrosornas dal fått med sig några ledtrådar som kanske kan hjälpa dem att hitta Tiara, den försvunna prinsessan. Det är en filt från drottningen och en speldosa som Athrian hittat.

1. Vem tror du att det är som Tilia vill träffa i Maskrosornas dal och som hon hoppas ska kunna ge henne svar? Förklara varför du tror det.
2. Vad tror du Tilia får för svar?

Kap 15-16

Tilia får reda på att hon är den försvunna prinsessan Tiara. Sofia ser till att konflikten med havsfolket och Svarta löparen löses med en riddartornering.

1. Vad tror du att Sofia hoppas på genom att föreslå en riddartornering? Varför tror du så?
2. Vad tror du kommer att hända? Vem kommer att vinna? Vad kommer att hända med Tiara och Sagofallen om den personen vinner? Förklara varför du tror så.

Kap 17-18

Vita löparen vinner torneringen och det visar sig att han är Athrian. Tilia och Athrian får varandra och Tilia slipper att gifta sig med Eres från Havsfolket.

1. Att en av huvudpersonerna återvänder från döden är inte helt ovanligt. Detta händer bland annat i Narnia och Sagan om ringen.
Blev Athrian annorlunda på något sätt efter att han hade återvänt i berättelsen?

Tiara, eller Tilia, slapp ett tvångsgifte med Eres från Havsfolket. I Sverige har också tvångsgifte funnits och finns kanske än på sina håll. I en del andra länder är tvångsgifte och barnäktenskap vanligare.

Läs följande artikel från UNICEF tillsammans: <https://unicef.se/fakta/barnaktenskap>

2. Gör ett faktablad tillsammans eller i grupper där ni berättar:
 - Vad är barnäktenskap?
 - Var är barnäktenskap vanligast?
 - Varför är det vanligt med barnäktenskap/tvångsgifte i vissa delar av världen?
 - Vilka konsekvenser kan barnäktenskap ge?
 - Vad kan man göra för att förhindra barnäktenskap?

Kap 19

Precis innan Sofia och Leo återvänder till sin egen värld som kallas Mirroria, ser Sofia något.

1. Vad är det som Sofia ser?
2. Vad tror du att detta innebär? Vad tror du att Svarta hästen kommer att göra?

Efter läsning

Efter läsningen kan man göra någon av följande aktiviteter:

- Skriv en interaktiv recension, eller en sammanfattning av boken, i PowerPoint eller i liknande program. Använd dator, Ipad eller din mobil för att hitta bilder som du vill använda. Animera presentationen så att den blir interaktiv.
- Gör en trailer till boken med exempelvis iMovie. Även här söker du efter bilder som du vill använda i din film.

I iMovie finns olika mallar att använda för att göra trailers.

För att få inspiration kan ni titta på filmen som Gullis lästips har gjort:

<https://www.youtube.com/watch?v=z2KglJXeHBQ>